

Visie op onderwijsondersteuning

Wij vinden dat elk kind recht heeft op een optimale en ononderbroken ontwikkelingsgang waarbij het zich goed voelt en met respect en waardering behandeld wordt.

Om te zorgen dat scholen aan de onderwijsbehoefte van zoveel mogelijk kinderen tegemoet kunnen komen is het nodig dat:

- de school inhoudelijk een goede kwaliteit van onderwijs en ondersteuning levert;
- er competente en toegewijde mensen werken, die dit onderwijs geven en ondersteunen;
- de schoolteams professionele leergemeenschappen zijn waar tijd en mogelijkheden zijn om kennis te creëren, vermeerderen, delen en te spiegelen aan de opvattingen van anderen.

Het onderwijs op onze scholen hoort zó ingericht te zijn, dat het zo passend mogelijk is (waarbij de mate van benodigde ondersteuning varieert, afhankelijk van het kind). Wij gaan uit van een 'ontschotting' van middelen lichte en zware ondersteuning voor wat betreft de inzet op de reguliere basisschool. Wij zien de kinderen op de basisschool als een diverse groep leerlingen die variëren in de mate waarin ondersteuning nodig is. De ondersteuning is minder gericht op kindkenmerken en meer op leerkrachtvaardigheden.

Er zijn grenzen aan wat mogelijk is. De bandbreedte voor het bieden van ondersteuning zal verschillen per school. Het is bijvoorbeeld afhankelijk van de mogelijkheden van de leerkracht, de groepsgrootte en –samenstelling en de complexiteit van de ondersteuningsbehoefte van het kind. De school geeft duidelijk aan waar de grenzen liggen en hoe de afweging gemaakt wordt. Over de overgang naar en samenwerking met sbo en so zijn duidelijke afspraken gemaakt, zodat er een dekkend continuüm is.

Ondersteuningsvoorzieningen

Elk kind heeft recht op passend onderwijs. Zo dicht mogelijk bij huis.

We zeggen: "Gewoon waar het kan, speciaal waar het moet". Passend onderwijs is altijd:

- goed onderwijs
- een goed verlopende schoolloopbaan
- extra hulp als dat nodig is
- op de school waar het kind wordt aangemeld of zo dichtbij als mogelijk is

Binnen het samenwerkingsverband wordt een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen geboden op de volgende manier:

1. Kinderen met een ondersteuningsvraag vinden zoveel mogelijk binnen het reguliere basisonderwijs een plaats, zodat zij onderwijs kunnen volgen op de school in hun eigen omgeving of op een school die aansluit bij het door hun ouders gekozen onderwijsprofiel. De scholen voor regulier onderwijs bieden op alle vestigingen een hoog niveau van basisondersteuning aan. Dit omvat het geheel aan preventieve en licht curatieve interventies die binnen de ondersteuningsstructuur van de school planmatig worden uitgevoerd, met inbegrip van ondersteuning door bijv. orthopedagoog/ zorgteam/ ambulante begeleiders en evt. in samenwerking met ketenpartners.
2. Een deel van de kinderen heeft meer nodig dan de basisondersteuning kan bieden. Dit wordt geboden door de scholen voor speciaal (basis)onderwijs. Zware ondersteuning overstijgt het niveau van basisondersteuning. Er is in ieder geval sprake van zware ondersteuning in ons samenwerkingsverband als:
  - Kinderen deelnemen aan speciaal basisonderwijs

- Kinderen deelnemen aan speciaal onderwijs cluster 3 en 4

De begrippen basisondersteuning/zware ondersteuning zijn op één A-4 inzichtelijk gemaakt (zie [bijlage](#)) (blz. 10 van dit document)

3. Om te streven naar een optimaal geheel van ondersteuningsvoorzieningen, heeft het samenwerkingsverband afspraken/overleg met:
- cluster 1 (leerlingen met een visuele beperking)
  - cluster 2 (leerlingen met een auditieve of communicatieve beperking, doof/slechthorend of ernstige taalspraakmoeilijkheden)
  - voortgezet onderwijs
  - voorschoolse voorzieningen
  - gemeente/jeugdzorg

Voor alle kinderen is daarmee, zoveel mogelijk binnen, maar als dit nodig is ook buiten het Samenwerkingsverband, een passende plaats beschikbaar.

Het samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen wordt hierna verder uitgewerkt in de hierboven genoemde 3 punten: basisondersteuning, zware ondersteuning en samenwerkingspartners.

Basisondersteuning¹ PO

Het samenwerkingsverband Emmen/Borger-Odoorn PO 22-02 hanteert de volgende omschrijving als het gaat om 'basisondersteuning':

We omschrijven basisondersteuning als het door het samenwerkingsverband afgesproken geheel van preventieve en lichte curatieve interventies die binnen de onderwijsondersteuningsstructuur van de school planmatig en op een overeengekomen kwaliteitsniveau, eventueel in samenwerking met ketenpartners, worden uitgevoerd.

Dit wordt uitgewerkt in 4 aspecten van basisondersteuning.

- Preventieve en lichte curatieve interventies

Onder preventie verstaan we de basisondersteuning voor alle leerlingen die er op is gericht om tijdig leerproblemen en opgroei- en opvoedproblemen te signaleren. Het gaat dan om preventieve en licht curatieve interventies die:

- eenduidig gelden voor het gehele samenwerkingsverband
- binnen de ondersteuningsstructuur van de school passen
- onder regie en verantwoordelijkheid van de school vallen
- waar nodig worden ingezet met behulp van inzet van expertise van andere scholen
- waar nodig worden ingezet met behulp van (keten)partners
- ingezet worden zonder indicatiestelling
- op het overeengekomen kwaliteitsniveau planmatig worden uitgevoerd

Iedere participerende school binnen swv PO 22-02 heeft ten minste afspraken vastgelegd over de volgende lichte curatieve interventies:

- een aanbod voor leerlingen met dyslexie of dyscalculie (conform de protocollen);
- onderwijsprogramma's en leerlijnen die zijn afgestemd op leerlingen met een meer of minder dan gemiddelde intelligentie. De begrenzing van ondersteuning voor leerlingen op basis van IQ alleen wordt vermeden;
- fysieke toegankelijkheid van schoolgebouwen, aangepaste werk- en instructieruimtes en de beschikbaarheid van hulpmiddelen voor leerlingen die dit nodig hebben, waarbij naast fysieke

¹ Uit referentiekader Passend Onderwijs januari 2013 van de gezamenlijke sectorraden

toegankelijkheid er ook sprake kan zijn van een bredere toegankelijkheid in het kader van de Wgbh/cz;

- (ortho)pedagogische en/of orthodidactische programma's en methodieken die gericht zijn op sociale veiligheid en het voorkomen en aanpakken van gedragsproblemen.
- een protocol voor medische handelingen en
- de curatieve zorg en ondersteuning die de school samen met ketenpartners kan bieden.

Bovengenoemde interventies zijn structureel beschikbaar voor en/of binnen de school en moeten de continuïteit in de schoolloopbaan van een leerling ondersteunen.

Voor alle genoemde interventies geldt dat een diagnose behulpzaam is voor het inzetten van handelingsgerichte aanpak. Er wordt geen indicatie afgegeven die recht geeft op extra (leerlinggebonden) financiering.

- Ondersteuningsstructuur

Iedere school die participeert in het samenwerkingsverband PO 22-02 heeft een ondersteuningsprofiel. In het ondersteuningsprofiel wordt in ieder geval aangegeven wat de expertise is van het (ondersteunings)-team voor wat betreft preventieve en (licht) curatieve interventies en hoe die zichtbaar wordt in de onderwijsorganisatie van de school. Ook wordt aangegeven hoe de specifieke expertise van samenwerkende scholen wordt benut, met welke ketenpartners wordt samengewerkt en wordt verwezen naar de afspraken die zijn gemaakt met de gemeente over de uitvoering van jeugd-gerelateerde zorgtaken. Deze zijn vastgelegd in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

- Planmatig werken

De indicatoren Zorg en Begeleiding, zoals die door de onderwijsinspectie in het toezichtkader voor po en vo zijn vastgelegd², vormen het uitgangspunt voor het niveau van planmatig werken voor de scholen van het samenwerkingsverband.

- Overeengekomen kwaliteitsniveau

Voor het aspect kwaliteit is het landelijk vastgestelde toezichtkader van de onderwijsinspectie het criterium, waarin een minimumnorm voor basiskwaliteit² wordt genoemd:

- de leerprestaties van de school zijn tenminste voldoende
- het Onderwijsleerproces of de Zorg en begeleiding voldoen aan de gestelde norm.

Daarnaast geldt voor al het onderwijsondersteunend en onderwijsgevend personeel in samenwerkingsverband PO 22-02 dat zij voldoen aan de professionele eisen zoals o.a. vastgelegd in het Besluit bekwaamheidseisen (2005).

De kwaliteit van de basisondersteuning wordt vastgesteld op het niveau van het toetsingskader van de inspectie en in relatie tot de gemaakte afspraken in het Bestuursakkoord 2014 t.a.v. onderwijskwaliteit, opbrengstgericht werken en professionalisering.

Binnen de basisondersteuning kan er sprake zijn van ondersteuning van externe specialisten, bijvoorbeeld de orthopedagoog en/of ambulante begeleider. Het ondersteuningsbudget dat bij het schoolbestuur binnen komt (waarin lichte en zware ondersteuningsmiddelen gecombineerd zijn) biedt ruimte om dit zelf te organiseren en te verdelen (met uitzondering van de middelen die bestemd zijn voor ambulante begeleiding). In de meeste gevallen wordt aansluiting gezocht bij bestaande werkwijzen en organisatie(s) die bewezen hebben goed te functioneren (bijv. vanuit WSNS).

IJKpunten

---

² Zie [bijlage](#)

In het samenwerkingsverband PO 22-02 zijn ijkpunten vastgesteld, die een verplicht kader vormen waarbinnen de schoolbesturen c.q. de scholen hun opdracht tot het bieden van passend onderwijs moeten vormgeven (zie ook de [checklist](#))(bijlage 11/12/13 van dit document)

De beschrijving respecteert de professionele ruimte en de autonomie van schoolbesturen door te omschrijven wat het samenwerkingsverband verwacht van de scholen, maar is terughoudend met het voorschrijven hoe dit bereikt moet worden.

De ijkpunten zijn gebaseerd op standaarden en indicatoren vanuit de inspectie.

De vier aspecten van basisondersteuning	13 Kernkwaliteiten van basisondersteuning (samenwerkingsverband 22-02)
Preventieve en licht curatieve interventies	1. De leerlingen ontwikkelen zich in een veilige omgeving 2. Voor leerlingen die een passend curriculum nodig hebben is een ontwikkelingsperspectief vastgesteld
De onderwijs-ondersteuningsstructuur	3. De scholen hebben een effectieve interne onderwijs-ondersteuningsstructuur 4. De leerkrachten, ib-ers en directeuren werken continu aan hun handelingsbekwaamheid en competenties
De onderwijs-ondersteuningsstructuur	5. De scholen hebben een multidisciplinair overleg gericht op de leerling ondersteuning 6. De ouders en leerlingen zijn actief betrokken bij het onderwijs
Planmatig werken	7. De scholen hebben continu zicht op de ontwikkeling van leerlingen. 8. De scholen werken opbrengst- en handelingsgericht aan de ontwikkeling van leerlingen. 9. De scholen voeren beleid op het terrein van de leerling ondersteuning.
Kwaliteit van basisondersteuning	10. De scholen werken met effectieve methoden en aanpakken 11. De scholen evalueren jaarlijks de effectiviteit van de leerling ondersteuning. 12. De scholen dragen leerlingen zorgvuldig over. 13. De scholen hebben een schoolondersteuningsprofiel vastgesteld.

Intern heeft elk schoolbestuur een eigen monitor -of is dit in ontwikkeling- om de kwaliteit van haar school/scholen te volgen en hierop te kunnen sturen. Er wordt gekeken naar opbrengsten, maar kwaliteit wordt ook breder gezien. Het samenwerkingsverband PO 22-02 biedt het platform om good practices te delen en met en van elkaar te leren.

Een hoog niveau van basisondersteuning laat echter onverlet dat een deel van de kinderen en jongeren extra onderwijs-ondersteuning en/of extra ondersteuning nodig heeft van organisaties zoals de jeugdzorg. Voor alle vormen van onderwijs-ondersteuning die de basisondersteuning overstijgen hanteren wij het begrip 'zware ondersteuning'.

Zware ondersteuning

Er zijn leerlingen waarvoor een vorm van speciaal (basis)onderwijs beter aansluit bij hun onderwijsbehoeften. Dit valt in ons samenwerkingsverband onder 'zware ondersteuning'. Bij zware ondersteuning gaat het in ieder geval over de kinderen die op sbo/so zitten. Daarnaast kunnen zich in de toekomst ook vormen van ondersteuning ontwikkelen waarin het speciaal (basis)onderwijs en regulier basisonderwijs nauwer gaan samenwerken, bijvoorbeeld door begeleiding van een leerkracht speciaal (basis)onderwijs op de basisschool of plaatsing van een leerling in het speciaal (basis)onderwijs gedurende een aantal dagdelen, waarbij de leerling ingeschreven blijft op de basisschool.

Om in aanmerking te komen voor speciaal onderwijs en of speciaal basisonderwijs heeft een kind een toelaatbaarheidsverklaring nodig. Het samenwerkingsverband geeft deze toelaatbaarheidsverklaringen af, alleen nadat er [deskundigenadvies](#) heeft plaatsgevonden. Het samenwerkingsverband gaat altijd uit van tijdelijke plaatsing naar het speciaal onderwijs (SO) of het speciaal basisonderwijs (SBO).

Tijdelijke plaatsing

Vóór terug- en overplaatsing vanuit SO naar SBO, of vanuit SBO naar BAO, is altijd eerst overleg met ouders en de betrokken scholen. Het samenwerkingsverband heeft uitgangspunten geformuleerd voor een succesvolle terugplaatsing en de wijze waarop de leerling gevolgd wordt. Dit biedt kaders voor terugplaatsingsafspraken (met instemming van ouders) tussen school van herkomst en ontvangende school.

Crisisplaatsing

Het samenwerkingsverband PO 22-02 heeft een protocol crisisplaatsing opgesteld dat in werking treedt als een school voor (speciaal) basisonderwijs te maken heeft met een plotselinge en snelle escalatie rond de opvang en begeleiding van een leerling waarbij de leefbaarheid en veiligheid voor de leerling en/of groep in het geding is. De ernst is van dusdanige aard, dat de school moet besluiten dat het noodzakelijk is om deze leerling tijdelijk uit zijn groep te halen en te kiezen voor een andere oplossing binnen of buiten de eigen school. Het doel is om het kind zo snel mogelijk terug te plaatsen op de eigen school. Lukt dit niet dan moet gezocht worden naar een definitieve plaats buiten de eigen school. De betrokken school/schoolbestuur onderzoekt bij een crisissituatie welke mogelijkheden er zijn om een passend traject in te zetten.

Onderwijsvoorzieningen

Het samenwerkingsverband beschikt met al haar scholen, SBO en SO over een brede expertise en heeft goede afspraken met (aanvullende) onderwijsvoorzieningen buiten de regio.

Azc-school, locatie Hesselanden

De leerlingen op de azc-school, locatie Hesselanden, komen van de gezinslocatie van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) in Emmen. Het is een reguliere school met reguliere methoden. Het onderwijs in de azc-school kent twee belangrijke aspecten. Het eerste is de communicatie, contact met de mensen en de wereld om je heen. Het tweede aspect is de sociaal-emotionele ontwikkeling. De kinderen kunnen instromen als ze de Nederlandse taal kunnen spreken en begrijpen. Als ze dat niet kunnen, dan is er een andere onderwijsvoorziening: het expertisecentrum anderstaligen (ECA). Het ECA is voor alle kinderen woonachtig in de regio die niet of nauwelijks de Nederlandse taal beheersen. Het ECA heeft expertise bij het compact aanbieden (versnellen) van de leerstof. De inspectie heeft voor de azc-school een aangepast inspectiekader opgesteld.

Scholen voor Speciaal Basisonderwijs (SBO)

Er zijn twee scholen voor speciaal basisonderwijs, verdeeld over twee schoolbesturen.

Het SBO is voor leerlingen die wel extra begeleiding en voorzieningen nodig hebben, maar niet zozeer in aanmerking komen voor een indicatie voor het speciaal onderwijs. Het SBO is ook voor moeilijk lerende leerlingen en leerlingen met gedragsproblemen die (tijdelijk) niet in het reguliere basisonderwijs naar school kunnen. De leerlingen zijn veelal vastgelopen op het reguliere onderwijs of zelfs op de voorbereiding daarop.

De scholen bieden onderwijs aan leerlingen van 4 tot en met 13 jaar. De SBO's en de basisscholen hebben dezelfde kerndoelen. De SBO's hebben meer middelen en expertise waardoor de klassen er over het algemeen kleiner zijn, de leerkrachten extra geschoold en er interne ondersteuning is van een orthopedagoog. Daarnaast beschikken deze scholen nog over andere (aanvullende) expertise, waardoor de scholen in staat zijn om het onderwijs (nog) verder af te stemmen op de behoefte van de leerling.

[SBO Toermalijn](#)

De visie van Toermalijn op leerlingen is vertrekpunt voor de inrichting en het onderwijsconcept van de school: het onderwijs is er voor leerlingen, dus dient onderwijs aan te sluiten bij de behoeften en wensen van leerlingen. De leerlingen houden van duidelijkheid en veiligheid. Door zo goed mogelijk het onderwijsleerproces af te stemmen op de behoeften van de leerling werkt Toermalijn met drie afdelingen en volgens drie leerroutes.

1. Leerroute voor leerlingen met een ontwikkelingsperspectief/uitstroomniveau VSO-MI of PRO
2. Leerroute voor leerlingen met ontwikkelingsperspectief/uitstroomniveau VMBO en VMBO+
3. Leerroute voor leerlingen van groep 1 t/m 4 met een voorlopig ontwikkelingsperspectief.

[SBO De Catamaran](#)

De visie op onderwijs is gebaseerd op het schoolconcept "De Andere basisschool". Niet de leerstof staat centraal maar het leren van het kind. De ruimtes in de school zijn zo ingericht dat ze de leerlingen uitdagen tot actief leren (m.n. ateliers). Mede door het schoolconcept is de school in staat, naast leerlingen met een indicatie lichte ondersteuning, ook leerlingen met een indicatie zware ondersteuning in Emmen onderwijs en ondersteuning te bieden. Ongeveer 40% van de leerlingen heeft een (gediagnosticeerde) ontwikkelingsstoornis.

Scholen voor speciaal onderwijs (SO)

Scholen voor speciaal onderwijs zijn ingericht om leerlingen met specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften een passend aanbod te bieden. Ze zijn ingericht voor leerlingen die vanwege leer- of gedragsproblemen, lichamelijke, zintuigelijke of verstandelijke handicaps of vanwege gedragsstoornissen extra ondersteuning op school nodig hebben. De leerlingen krijgen in het speciaal onderwijs meer aandacht en ondersteuning en volgen het onderwijs in kleinere klassen dan in het reguliere onderwijs en het speciaal basisonderwijs.

[Thriantaschool](#)

Deze school biedt een onderwijsplek met een passend ontwikkelingsperspectief voor leerlingen van 4 tot 20 jaar die zeer moeilijk lerend zijn. Het gaat om leerlingen met een verstandelijke beperking of ernstig leerprobleem dan wel een combinatie van beide. De leerling en zijn/haar hulpvraag staat centraal. Ondersteuning en begeleiding van een orthopedagoog en andere specialisten is aanwezig. Veiligheid en structuur zijn de kernwoorden in de omgang van leerlingen. Scholen voor SO zijn ingericht om leerlingen met specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften een passend aanbod te bieden. Ze zijn ingericht voor leerlingen met vergelijkbare ondersteuningsbehoeften als het gaat om een combinatie van sociaal emotionele begeleiding en cognitieve begeleiding.

De expertise van de school is te vinden in het ondersteuningsprofiel en de website van de school.

[Mytyschool Prins Johan Willem Friso dependance Emmen](#)

In de regio is geen formele (neven-)vestiging van een (V)SO-school voor zieke en (meervoudige) gehandicapten leerlingen (LZ, LG, MG). De (V)SO-school Prins Johan Friso te Haren heeft een lesplaats, De Springplank, gekoppeld aan het Schepersziekenhuis te Emmen voor deze leerlingen. De school kent een mytyl en een tytyl afdeling voor het SO.

O2G2, schoolbestuur openbaar onderwijs in Groningen, is het schoolbestuur van Prins Willem Friso-school. Dit schoolbestuur wil de locatie per 1-8-2014 afstoten. Mogelijk is dat de leerlingen van de dependance op, op verzoek van de ouders van de leerlingen, worden ingeschreven bij de Thriantaschool. Onderzocht zal dan moeten worden hoe en onder welke voorwaarden de leerlingen van deze locatie ingeschreven kunnen worden bij de Thriantaschool. De Thriantaschool kent een verbrede toelating en kan op basis hiervan alle leerlingen van cluster 3 opvangen.

Voor meer informatie over het ondersteuningsprofiel kunt u de website van de school raadplegen.

De Aventurijn, Emmen

De Aventurijn is een school voor leerlingen met psychiatrische problemen en/of ernstige gedragsstoornissen. De SO-afdelingen bieden onderwijs aan een brede doelgroep leerlingen met zowel internaliserende als externaliserende gedragsproblematiek. Deze leerlingen ontwikkelen zich niet als vanzelfsprekend. Vrijwel alle leerlingen hebben te maken met hulpverlenende zorg instantie(s). De cognitieve ontwikkeling van de leerlingen varieert van normale intelligentie tot moeilijk lerend. De leerlingen op de afdeling SO Regio in Emmen hebben allen een cluster 4 indicatie. Vanaf augustus 2014 is het aan de Commissie van Advies (CvA) (toelaatbaarheidsverklaring) van de samenwerkingsverbanden PO om te bepalen of de leerlingen in aanmerking komen voor speciaal onderwijs.

Voor meer informatie over het ondersteuningsprofiel kunt u de website van de school raadplegen.

[Tine Marcusschool, locatie Emmen](#)

Deze school is een cluster 2-school en behoort formeel dus niet bij het samenwerkingsverband. Omdat er wel leerlingen uit de regio naar deze school gaan en er gebruik gemaakt kan worden van de expertise, is deze school wel opgenomen in het overzicht van ondersteuningsvoorzieningen.

De Tinus Marcusschool biedt onderwijs aan leerlingen met ernstige gehoor-, spraak- of taalproblemen. Sommige leerlingen hebben daarnaast een vorm van autisme. De school heeft kennis van gehoor-, spraak- of taalproblemen, autisme en weet wat deze leerlingen op school nodig hebben. De moeilijkheden op het gebied van communicatie zijn binnen het onderwijs leidend. Een belangrijk aandachtspunt is de manier waarop de leerlingen op een sociaal inpasbare wijze vorm en inhoud kunnen geven aan hun leven. Dit vraagt soms vergaande ondersteuning en aanpassingen binnen het aangeboden onderwijs.

Ketenpartners

Cluster 1

Wanneer leraren, ouders of andere verwijzers vermoeden dat een kind of jongere een visuele beperking heeft, kunnen de ouders hun kind aanmelden bij Visio of Bartiméus. Na aanmelding worden de medische gegevens, waaronder de oogheelkundige gegevens, opgevraagd en worden er zo nodig onderzoeken uitgevoerd. Op grond van de resultaten van dit onderzoek beoordeelt de Commissie van Onderzoek of het kind op basis van de landelijke toelatingscriteria recht heeft op ambulante onderwijskundige begeleiding of op onderwijs van een onderwijsinstelling voor leerlingen met een visuele beperking.

Wanneer het kind/de jongere toelaatbaar is, wordt in afstemming met de ouders en (indien aan de orde) de reguliere school een passend arrangement samengesteld:

- ambulante onderwijskundige begeleiding op een reguliere school; ieder arrangement wordt op maat ingevuld op basis van de behoeften en ondersteuningsvragen van de betreffende leerling, de ouders en de leraren/de school.
- (voortgezet) speciaal onderwijs bij een onderwijsinstelling voor leerlingen met een visuele beperking.

Cluster 2

Voor leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking (doof, slechthorend en/of ernstige spraaktaalmoeilijkheden), waarbij de ondersteuningsbehoefte de zorgplichtmogelijkheden overstijgt werken we als samenwerkingsverband en werken de scholen binnen ons samenwerkingsverband samen met de Stichting Kentalis Onderwijs. Kentalis is verantwoordelijk voor het leveren van expertise aan de leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben dan het regulier onderwijs kan bieden en voor die leerlingen die toelaatbaar zijn tot een instelling van cluster 2. Er zijn voorwaarden opgesteld binnen welke kaders de middelen worden ingezet. In een op overeenstemminggericht overleg tussen de instelling cluster 2 en het regulier onderwijs, worden afspraken gemaakt over hoe aan de vraag van de leerling en/of de context wordt voldaan en wie dit doet. De drie voorwaarden voor inzet van middelen in het regulier PO zijn:

1. De middelen worden gericht ingezet voor *directe begeleiding* van de leerling cluster 2 (specifieke remedial teaching, logopedist in eigen dienst, toegankelijk maken van leerstof en overige activiteiten inzake de taalontwikkeling en communicatieve redzaamheid);
2. De middelen worden ingezet voor de *directe ondersteuning* van de leerkracht/ school t.a.v. pedagogische en didactische vaardigheden m.b.t. de leerling cluster 2. (bijvoorbeeld in de vorm van coaching, cursussen, trainingen, co-teaching, etc.);
3. De middelen worden ingezet voor *specifieke materialen* t.b.v. de leerling cluster 2 in afstemming met cluster 2.

Voortgezet onderwijs

Er wordt samengewerkt in een werkgroep PO-VO, waarin er beleidsvoorbereidend gewerkt wordt aan afstemming en afspraken tussen PO-VO in de regio .

Uitgangspunten voor de integrale aanpak PO-VO in de regio 22-02 PO:

- a) wij zetten in op gezamenlijk beleid en verbetering van het proces van de transitie PO-VO;
- b) wij zetten in op professionalisering van het advies;
- c) wij willen het jaarlijkse proces van de transitie monitoren en de schoolloopbaan van de individuele leerling kunnen volgen;
- d) wij willen de overdracht van gegevens automatiseren.

Thema's voor afstemming met het VO:

1. overdracht PO-VO vooral voor die leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte (nu nog rugzakken),
2. overdracht van leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring SO
directe in- en doorstroom SO naar VSO;
doorstroom naar het regulier VO;
3. afstemming ontwikkelingsperspectief (OPP) basisonderwijs met uitstroomperspectief VO
4. gerichte afstemming en verbinding van de ondersteuningsprofielen in het PO met die in het VO;
5. afstemming en verbinding van de Commissie van Advies en expertiseteams;

Samenhang in afspraken - Toelatingsbeleid

Er wordt gezamenlijk toelatingsbeleid geformuleerd.

Voorschoolse voorzieningen

Jonge kinderen met zeer specifieke ondersteuningsbehoeften op het domein sociaal-emotioneel worden opgevangen door de SBO-scholen. In de regio is er geen specifieke onderwijsvoorziening meer voor deze kinderen. Voorheen werden deze kinderen opgevangen door de het Medisch

Kinderdagverblijf. Combi-arrangementen, d.w.z. combinaties van onderwijs en zorg, werken goed en kunnen met inzet van de SBO-scholen, Renn 4 en jeugdzorg verder ontwikkeld worden. Leerlingen die aangemeld worden vanuit het voorschoolse traject en die in aanmerking komen voor een toelaatbaarheidsverklaring voor het SO of SBO worden handelingsgericht geïndiceerd door het swv 22-02 en als er inderdaad sprake is van een toelaatbaarheidsverklaring wordt de leerling direct geplaatst in het SBO/SO en worden de kosten van deze plaatsing betaald vanuit het zgn. calamiteitenfonds van het swv 22-02.

Er wordt lokaal afgestemd tussen reguliere basisschool en voorschoolse voorziening m.b.t. de informatieoverdracht in het kader van het realiseren van passend onderwijs. Op samenwerkingsverbandniveau wordt contact gezocht met organisaties die voorschoolse opvang aanbieden om hen te informeren over het beleid Passend Onderwijs en de consequenties m.b.t. zorgplicht/informatieoverdracht enz.

Gemeente/jeugdzorg

De visie van het samenwerkingsverband en de visie van de gemeenten op jeugdzorg zal meer en meer op elkaar aansluiten. Bij de ondersteuning van de school en het gezin gaat het om de kracht van ouders, kinderen en hun sociale omgeving als basis, ondersteunen in plaats van overnemen, hulp inzetten in de directe omgeving en snelheid: minder schakels en minder gezichten.

De communicatie met gemeenten in ons voedingsgebied verloopt via het bestuur. Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) wordt gevoerd met de bestuurders van de gemeenten. De keuzes die bestuur en gemeenten hierbij maken, is afhankelijk van:

- a. De te bespreken thema's uit het Ondersteuningsplan (OP);
- b. De bepalingen daarover in het Model reglement OOGO;
- c. De keuze die de gemeenten maken als het gaat om vertegenwoordiging en mandatering;
- d. De inrichting van de LEA's.

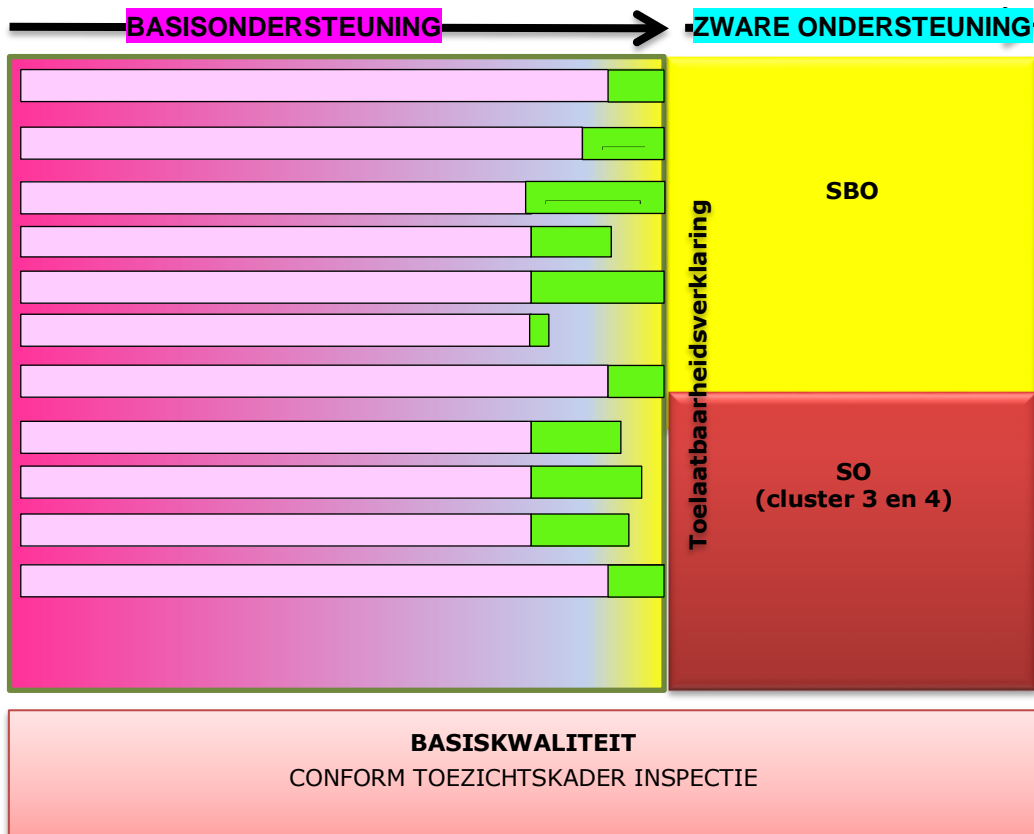
Speerpunten in het OOGO zijn:

- Leerlingvervoer
- Huisvesting
- Thuiszitters
- Verbinding transitie jeugdzorg en passend onderwijs

Op schoolniveau vinden in de gemeente Emmen 1-2-3-tjes plaats tussen (meerschools) intern begeleider, schoolmaatschappelijk werker en de jeugdverpleegkundige om signalen te bespreken en gericht advies- en hulpverlening af te stemmen.

De visie van het samenwerkingsverband PO 22-02 is dat basisscholen in staat zijn om ondersteuningsvragen te formuleren als regievoerder van arrangementen en als gelijkwaardige partner van de jeugdzorg.

Bijlage: basisondersteuning en zware ondersteuning

Basisondersteuning

Het geheel aan **preventieve en licht curatieve interventies** met inbegrip van ondersteuning door bijv. orthopedagoog/zorgteam/ambulante begeleiders, die binnen de ondersteuningsstructuur van de school, evt. in samenwerking met ketenpartners, planmatig en op overeengekomen basiskwaliteitsniveau worden uitgevoerd (kaders van de onderwijsinspectie).

Zware ondersteuning

Dit is ondersteuning die het niveau van basisondersteuning overstijgt. Een hoog niveau van basisondersteuning laat onverlet dat een deel van de kinderen en jongeren extra onderwijsondersteuning en/of zware ondersteuning nodig heeft van organisaties zoals de jeugdzorg. Zij kunnen gebruik maken van onderwijs- en zorgarrangementen. Het samenwerkingsverband kent een beperkt aantal mogelijkheden voor zware ondersteuning. Er is in ieder geval sprake van zware ondersteuning is in ons samenwerkingsverband als:

- Kinderen deelnemen aan speciaal basisonderwijs
- Kinderen deelnemen aan speciaal onderwijs cluster 3 en 4

Deskundigenadvies

Om in aanmerking te komen voor zware ondersteuning is een deskundigenadvies vereist (conform de eisen die hieraan worden gesteld in de Algemene Maatregel van Bestuur, zie [bijlage](#)).

Toelaatbaarheidsverklaring

Om in aanmerking te komen voor speciaal onderwijs en of speciaal basisonderwijs heeft een kind een toelaatbaarheidsverklaring nodig. Het samenwerkingsverband geeft deze toelaatbaarheidsverklaringen af, alleen nadat er deskundigenadvies heeft plaatsgevonden.

Bijlage: Checklist basisondersteuning voor de scholen van samenwerkingsverband PO 2202

1. De leerlingen ontwikkelen zich in een veilige omgeving.

- De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en in de incidenten die zich voordoen. (indicator 4.2)*³
- De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school. (indicator 4.2)
- De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten. (indicator 4.5/4.6)
- Leerkrachten, ib-ers en directeuren zorgen ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan. (indicator 4.7)
- De school hanteert regels voor veiligheid en omgangsvormen.
- Leerkrachten, ib-ers en directeuren gaan vertrouwelijk om met informatie over leerlingen.

2. Voor leerlingen die een passend curriculum nodig hebben is een ontwikkelingsperspectief vastgesteld.

- De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het OPP en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes. (indicator 7.4)
- Het ontwikkelingsperspectief (OPP) is handelingsgericht opgesteld en maakt deel uit van het leerlingdossier.
- Het OPP heeft een vaste structuur volgens een vast format.
- Het OPP bevat in elk geval tussen- en einddoelen.
- Het OPP bevat in elk geval een leerlijn die gekoppeld is aan de referentieniveaus taal en rekenen en zo nodig voor sociaal-emotionele ontwikkeling en taakwerkhouding.
- Het OPP bevat evaluatiemomenten.
- Het OPP is een leidraad voor het personeel en eventuele externe begeleiders.

3. De school heeft een effectieve interne onderwijs ondersteuningsstructuur.

- De taakomschrijving en verantwoordelijkheden van de ib-er, leerkrachten en directeur op het terrein van onderwijsondersteuning zijn duidelijk en transparant.
- Coaching en begeleiding van leraren maken onderdeel uit van de taak van de interne begeleiding.
- Leerkrachten worden ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van het OPP.
- De ib-er is gekwalificeerd en de ib-er beschikt over tijd en middelen.
- De school weet waar zij in de regio terecht kan voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften.
- De interne onderwijsondersteuning is afgestemd op de onderwijs ondersteuningsstructuur van het samenwerkingsverband.

4. De leerkrachten, ib-er en directeur werken continu aan hun handelingsbekwaamheid en competenties.

- Genoemde professionals beschikken over didactische, pedagogische, organisatorische en communicatieve competenties voor de begeleiding van leerlingen met hun onderwijsbehoeften.
- Genoemde professionals zijn in staat om te reflecteren op hun eigen handelen en staan open voor ondersteuning.
- Genoemde professionals werken continu aan handelingsgerichte vaardigheden.
- Genoemde professionals krijgen de mogelijkheid in teamverband en individueel te leren en te werken.
- Genoemde professionals worden gestimuleerd voor deelname aan lerende netwerken.

5. De school heeft een effectief multidisciplinair overleg gericht op de leerlingenzorg.

- De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerling niveau haar eigen kerntaak overschrijden. (indicator 8.5)
- Taken, werkwijze en verantwoordelijkheden van het multidisciplinair overleg zijn vastgelegd.

---

³ *indicatoren uit het toezichtskader van de inspectie van onderwijs.

- Het multidisciplinair overleg draagt zorg voor het organiseren van de externe hulp.
- Het multidisciplinair overleg ondersteunt ouders/verzorgers, leerlingen, leerkrachten, ib-er en directeur.

6. Ouders en leerlingen zijn actief betrokken bij het onderwijs.

- De leerkrachten, ib-er en directeur bevragen ouders over de ervaringen met hun kind thuis en hun kennis van de ontwikkeling van hun kind op school en thuis.
- De school en de ouders informeren elkaar over hun ervaringen en de ontwikkeling van het kind op school en thuis.
- De school maakt samen met de leerling en de ouders afspraken over de begeleiding en wie waarvoor verantwoordelijk is.
- De school streeft ernaar de leerlingen zoveel mogelijk eigenaar te laten zijn van hun eigen onderwijs ontwikkeling.
- Als een leerling de school verlaat, stelt de school het (onderwijskundig) rapport op en bespreekt het met ouders en kind.
- De school ondersteunt ouders en leerlingen bij de overgang naar een andere school.
- De school voert met ouders een intakegesprek bij aanmelding.

7. De school heeft continu zicht op de ontwikkeling van leerlingen.

- De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de cognitieve en sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen. (indicator 7.1)
- De leerkrachten volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen. (indicator 7.2)
- De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen ondersteuning nodig hebben. (indicator 8.1)
- De school heeft normen vastgesteld voor de resultaten die zij met de leerlingen nastreeft.
- De normen leiden tot het behalen van de referentieniveaus taal en rekenen (1F/1S).

8. De school werkt opbrengst- en handelingsgericht aan de ontwikkeling van leerlingen.

- Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de ondersteuning voor de zorgleerlingen. (indicator 8.2)
- De school voert de ondersteuning planmatig uit (indicator 8.3).
- De school evalueert regelmatig de effecten van de ondersteuning (indicator 8.4)
- De school past op grond van verzamelde toetsgegevens, observatiegegevens en gesprekken minimaal tweemaal per jaar de handelingsplanning aan.

9. De school voert beleid op het terrein van de leerling ondersteuning.

- De school weet wat de onderwijsbehoeften van haar leerlingen zijn. (indicator 9.3)
- De school heeft een visie op leerlingenzorg die wordt gedragen door het team.
- De procedures en afspraken over leerlingenzorg zijn duidelijk.

10. De school werkt met effectieve methoden en aanpakken.

- De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand. (indicator 2.4)
- De leerkrachten stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen. (indicator 6.1)
- De school stemt de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen (indicator 6.2)
- Het personeel stemt de verwerking af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen. (indicator 6.3)
- Het personeel stemt de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen. (indicator 6.4)
- De school gebruikt materialen en methoden die differentiatie mogelijk maken.

- De school heeft methoden en materialen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.
- De leerkrachten stemmen het onderwijsaanbod af op de onderwijsbehoefte van de leerlingen.

11. De school evalueert jaarlijks de effectiviteit van de leerling ondersteuning.

- De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen. (indicator 9.2)
- De school evalueert jaarlijks het onderwijsleerproces (indicator 9.3)
- De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten (indicator 9.4)
- De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces (indicator 9.5)
- De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit (indicator 9.6)
- De school evalueert jaarlijks de leerlingenzorg.
- De school evalueert jaarlijks de effectiviteit van de ingezette zorgmiddelen.

12. De school draagt leerlingen zorgvuldig over.

- Voor alle leerlingen vindt een warme overdracht plaats binnen de school bij de overgang naar een volgende groep/ leraar.
- Er wordt aangesloten bij de ontwikkelingsdoelen van de voorschoolse voorziening of de vorige school van de leerling.
- De school koppelt in het eerste jaar de ontwikkeling van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften terug naar de voorschoolse voorzieningen of de vorige school.

13. De school heeft haar ondersteuningsprofiel vastgesteld

- Het ondersteuningsprofiel is na overleg met het team vastgelegd.
- De MR is in de gelegenheid gesteld gebruik te maken van haar adviesrecht m.b.t. het ondersteuningsprofiel.
- Het ondersteuningsprofiel heeft een relatie met het schoolplan en de schoolgids.
- In het ondersteuningsprofiel staat welke ondersteuning de school kan bieden aan leerlingen die dat nodig hebben en welke ambities de school heeft voor de toekomst.
- Het ondersteuningsprofiel biedt aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling van de leerlingenzorg.

Ondersteuningsvoorzieningen

Bijlage: tekst Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. deskundigenadvies⁴

In dit besluit wordt, op grond van artikel 18a van de Wet op het primair onderwijs, geregeld door welk type deskundigen het samenwerkingsverband passend onderwijs zich moet laten adviseren over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het onderwijs aan een speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband of tot het (voortgezet) speciaal onderwijs.

In dit besluit is bepaald dat voor de toelating tot het speciaal basisonderwijs en voor toelating tot het (voortgezet) speciaal onderwijs het samenwerkingsverband zich moet laten adviseren door een orthopedagoog en door een tweede deskundige, afhankelijk van de ondersteuningsvraag van de leerling (zoals blijkt uit de gegevens van de ouders of de school), door een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een maatschappelijk werker, een arts of een kinderpsychiater.

Door het opleggen van deze verplichting is geborgd dat het samenwerkingsverband relevante deskundigheid betreft bij de beslissing over het wel of niet verwijzen van leerlingen naar speciale voorzieningen in het samenwerkingsverband.

Er is gekozen voor een orthopedagoog omdat deze beschikt over een brede deskundigheid ten aanzien van kinderen met een mentale en/of fysieke beperking en kinderen die zich in een problematische leer- of opvoedingssituatie bevinden. Een orthopedagoog heeft een bachelor in pedagogiek afgerond en een master in orthopedagogiek.

Het samenwerkingsverband dient zich door een tweede deskundige te laten adviseren, afhankelijk van de ondersteuningsvraag van de leerling (zoals blijkt uit de gegevens van de ouders of de school). Er is voor gekozen om een aantal deskundigheden te benoemen zodat het samenwerkingsverband er één kan kiezen op basis van de ondersteuningsvraag van de leerling: een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een maatschappelijk werker, een arts of een kinderpsychiater.

---

⁴ Tekst overgenomen uit toelichting v11 concept algemeen deel AMvB passend onderwijs, maart 2013